

INFORMACIJA OIZRADI NACIONALNE STRATEGIJE BORBE PROTIV TRANSNACIONALNOG ORGANIZOVANOG KRIMINALA

Nepokolebljiva, sistemski utemeljena, organizovana borba protiv organizovanog kriminala jedan je od ključnih ciljeva koje je ova Vlada sebi zadala, zarad opšteg prosperiteta crnogorskog društva. Upravo vođeni ovim ciljem Ministarstvo unutrašnjih poslova odlučilo se da pristupi izradi Nacionalne strategije za borbu protiv transnacionalnog organizovanog kriminala.

Kako je i u samom ekspozeu istaknuto – Crna Gora je prepoznata kao prostor sa ozbiljnim implikacijama rizika transnacionalnog organizovanog kriminala, gdje je posebno naglašena aktivnost organizovanih kriminalnih grupa (OKG) koje transnacionaino krijumčare narkotike, a aktivno ugrožavaju nacionalnu bezbjednost Crne Gore i drugim kriminalnim aktivnostima (pranje novca, krijumčarenje oružja, ucjene, zelenašenje, korupcija i drugo). Vladavina prava kojoj težimo je nezamisliva u ambijentu, maltene svakodnevnih, okršaja organizovanih kriminalnih grupa a bez sistemskog, planiranog, preventivnog ali i represivnog djelovanja države. Izvještaji o napretku Crne Gore iz godine u godinu ukazuju na odsustvo značajnijeg pomaka i rezultata kada je u pitanju borba protiv ovog vida kriminala.

Nacionalna strategija za borbu protiv transnacionalnog organizovanog kriminala u Crnoj Gori trebalo bi da služi kao sveobuhvatna strategija koja se odnosi na sinergiju rada svih službi bezbjednosti i drugih organa i institucija uključenih u borbu protiv organizovanog kriminala.

Samo uz istinsku posvećenost i napor ne samo Vlade, već i cjelokupnog državnog aparata, uz tijesnu saradnju i koordinaciju sa civilnim društvom, nevladinim organizacijama i međunarodnim partnerima, izraz naše političke volje da energično radimo na suzbijanju do istrebljenja transnacionalnih kriminalnih organizacija, garantuje uspjeh.

Organizovani kriminal ugrožava bezbjednost i sigurnost naših građana i destabilizuje naše društvo. Korumpira zvaničnike i obeshrabruje ulaganja potrebna od stranih i domaćih investitora. Eliminisanje uticaja organizovanih kriminalnih grupa u Crnoj Gori obezbijediće atraktivnije i sigurnije okruženje za investicije, stimulišući državne prihode i otvarajući nove mogućnosti za zapošljavanje građana.

Preduslov za uspjeh ove strategije ogleda se u potrebi primjene pristupa nulte tolerancije prema organizovanom kriminalu i korupciji. Ovaj uspjeh biće od koristi za sve građane Crne Gore, te pomoći regionalnoj stabilnosti.

Realizacija ove strategije zahtijevaće sveobuhvatne nacionalne napore. Ovo nije samo problem sprovođenja zakona. Čitavo crnogorsko društvo mora biti uključeno u ovaj poduhvat. Radeći zajedno, suočićemo se sa transnacionalnim organizovanim kriminalom, istovremeno promovišući sigurnost, ugrađujući vladavinu zakona kao vodeći princip u našem upravljanju i evoluirajući svoju ekonomiju u ekonomsku provodljivost za inovacije i investicije.

Takođe ukazujemo na činjenicu da je Evropska komisija je 14. aprila 2021. godine predstavila **novu Strategiju Evropske unije za borbu protiv organizovanog kriminala za naredni**

petogodišnji period. Ovom prilikom naglašena je važnost mjera koje se preduzimaju u prekograničnoj borbi protiv organizovanog kriminala, te ukazalo da će predložene aktivnosti doprinijeti da povremena policijska saradnja preraste u stalna policijska partnerstva. Ova Strategija za borbu protiv organizovanog kriminala se temelji na najnovijoj Procjeni opasnosti od teškog i organizovanog kriminala (SOCTA 2021) i ima za cilj jačanje krivičnog gonjenja i pravosudne saradnje, borbu protiv organizovanih kriminalnih struktura, oduzimanje imovinske koristi stečene kriminalnom djelatnošću i prilagođavanje organa za sprovođenje zakona najnovijim kretanjima u digitalnom svijetu. Planirana strategija će biti usklađena i sa ovom Strategijom Evropske unije.

Sve preporuke iz dosadašnjih Izveštaja Evropske komisije o napretku ukazuju kao na ključne - razvoj strateškog i proaktivnog pristupa za borbu protiv organizovanog kriminala. Stoga, Ministarstvo unutrašnjih poslova, uz podršku Američkog programa pomoći u obuci kriminalnih istraga (ICITAP), započelo je sa pripremom okvira Strategije za borbu protiv transnacionalnog organizovanog kriminala koja će biti u skladu sa prioritetima kriminala EU definisanim navedenom Strategijom EU za borbu protiv organizovanog kriminala.

Imajući u vidu sve navedeno Ministarstvo unutrašnjih poslova predlaže formiranje međuagencijske, odnosno međuresorne radne grupe za izradu Nacionalne strategije borbe protiv transnacionalnog organizovanog kriminala. Kao akt pune i istinske posvećenosti rješavanju ovog pitanja takođe predlažemo da upravo ministar unutrašnjih poslova vodi ovu radnu grupu. Osnivanjem ove međuagencijske radne grupe kojom će predsjedavati ministar unutrašnjih poslova, stvaramo uslove za koordinisano uključivanje svih aktera odgovornih za otkrivanje, istragu, krivično gonjenje i zaplijenu oduzete imovine. Cilj je da zajedničkim radom i naporom svih službi i institucija koje su kroz zakonom ustanovljene okvire predodređene za borbu protiv organizovanog kriminala uz jedan jasan, strateški, utemeljen i stabilan pristup suzbijanjem se dođe do iskorjenjavanja organizovanih kriminalnih grupa.

U nastavku je prezentovan sačinjeni okvir Nacionalne strategije borbe protiv transnacionalnog organizovanog kriminala u saradnji sa Američkim programom pomoći u obuci kriminalnih istraga (ICITAP).

PROJEKAT IZRADE STRATEGIJE ZA BORBU PROTIV TRANSNACIONALNOG ORGANIZOVANOG KRIMINALA

Nacionalna strategija za borbu protiv transnacionalnog organizovanog kriminala

Kratak pregled

Nacionalna strategija za borbu protiv transnacionalnog organizovanog kriminala za Crnu Goru služi kao sveobuhvatna strategija koja se primjenjuje na sve vladine agencije i organizacije.

Strategijom Vlada prepoznaje činjenicu da izlaženje na kraj sa transnacionalnim organizovanim kriminalom traži napor cijele vlade u bliskoj koordinaciji sa civilnim društvom, nevladinim organizacijama, i međunarodnim partnerima. Mi želimo da ova strategija bude smjernica za naše napore kao i da služi kao izraz naše političke volje da aktivno radimo protiv transnacionalnih kriminalnih organizacija.

Transnacionalni organizovani kriminal predstavlja prijetnju po bezbjednost i sigurnost naše populacije i destabilizuje naše društvo. On iskvaruje naše službenike i obeshrabruje potrebne investicije od stranih i domaćih investitora. Eliminisanjem uticaja organizovanih kriminalnih grupa u Crnoj Gori obezbijediće se atraktivnije i bezbjednije okruženje za investicije, stimulisanje vladinih prihoda i otvaranje novih radnih mjesta za naše građane.

Moramo sprovoditi pristup nulte tolerancije prema organizovanom kriminalu i korupciji kako bi se u potpunosti sprovela ova strategija. Naš uspjeh biće od koristi svim Crnogorcima i pomoći će regionalnoj stabilnosti. Sprovođenje ove strategije zahtijevaće sveobuhvatni nacionalni napor. Ovo nije samo problem organa za sprovođenje zakona. Prepoznamo činjenicu da ne možemo postići uspjeh lišavajući lica slobode. Cijelo crnogorsko društvo mora biti uključeno u ovaj poduhvat. Zajedničkim radom suočićemo se sa transnacionalnim organizovanim kriminalom, uz promovisanje bezbjednosti, definišući vladavinu prava kao vodeći princip u našem upravljanju, i razviti našu ekonomiju u onu koja vodi do inovacije i investicija.

Izjava vezano za viziju

Crna Gora će institucionalizovati pristup nulte tolerancije prema svim oblicima organizovanog kriminala i vezane korupcije. Obezbijećemo bezbjedno okruženje za naše građane, i kreirati bolju klimu za privredne aktivnosti, a pritom napredujući na našem putu ka Evropskoj uniji.

Izjava vezano za misiju

Koristiti pristup uključenosti cijele vlade, zajedno sa civilnim društvom, kako bi se razbile organizovane kriminalne grupe uključene u transnacionalni organizovani kriminal, pritom

obezbjedujući bezbjednost našim građanima i promovišući okruženje koje vodi do ekonomskog razvoja i investicija.

Ciljevi koji se žele postići

- **Interni:** Objedinjen pristup u razbijanju organizovanih kriminalnih grupa koristi sve dostupne instrumente kako bi se obezbijedila bezbjednost naših građana uz promovisanje vladavine prava i ekonomskog prosperiteta nacije.
- **Eksterni:** Crnogorskim pristupom nulte tolerancije svim oblicima organizovanog kriminala i pranja novca jača se status zemlje kod međunarodnih i regionalnih partnera kao pouzdanog partnera u borbi protiv transnacionalnog organizovanog kriminala i prekograničnog kriminala uz aktivne istrage korupcije.

Borba protiv transnacionalnog organizovanog kriminala je nacionalni prioritet

Rasprostranjeni transnacionalni organizovani kriminal i njegov koruptivni uticaj razgrađuju tkivo našeg društva. Neprovjereni transnacionalni organizovani kriminal umanjuje vladavinu prava, oslabljuje državne institucije i narušava dobro upravljanje.

Naše strateške pretpostavke, implikacije i imperativi

Crna Gora ima bogato istorijsko nasljeđe i značajno je napredovala tokom posljednjih par decenija. Mi smo stabilno demokratsko društvo- ali se opet suočavamo sa izazovima. Moramo uraditi više kako bismo suzbili uticaj organizovanog kriminala i korupcije. Sada je trenutak da istupimo i da pokažemo da smo odlučni da budemo nacija koja solidno počiva na osnovi vladavine prava, dobrog upravljanja i jakih uglednih institucija.

Kao zemlja, Crna Gora ima mnogo prednosti. Mi smo u dobrom geografskom položaju da budemo jedinstveno evropsko središte za biznis. Opremljeni smo dovoljnim ljudskim kapitalom i drugim resursima neophodnim za napredovanje ka tome da postanemo uspješna privreda. Naša Nacionalna bezbjednost je adekvatno usklađena i uspješno smo se pridružili NATO-u. Naše stremljenje da se pridružimo EU je najhitniji sljedeći korak. Važno je da kao zemlja razumijemo da stremljenja nijesu konkretne aktivnosti. Članstvo u EU i doprinos uniji zahtijeva od nas čvrsto sprovođenje vladavine prava i bez preferenci po pitanju borbe protiv transnacionalnog organizovanog kriminala, prekograničnog kriminala i korupcije javnih službenika.

Naši strateški kratkoročni i dugoročni ciljevi

Pod nadzorom i sa upoznatošću Biroa za operativnu koordinaciju, Ministarstvo unutrašnjih poslova će predvoditi napore svih vladinih subjekata i tijela državnog tužilaštva u izradi Nacionalne strategije za borbu protiv transnacionalnog organizovanog kriminala (Countering Transnational Organized Crime- CTOC).

1. Razviti pristup uključenosti cijele vlade u borbi protiv transnacionalnog organizovanog kriminala kroz korišćenje nacionalnih tijela (Savjeta za nacionalnu bezbjednost,

Ministarstva unutrašnjih poslova, Biroa za operativnu koordinaciju) kako bi se identifikovala sva unaprjeđenja i mjere koji se mogu preduzeti protiv transnacionalnog organizovanog kriminala.

2. Smanjiti i eliminisati uticaj transnacionalnog organizovanog kriminala na crnogorsko društvo kroz uspostavljanje stalne komisije koja se sastoji od imenovanih lidera vlade, civilnog društva i nevladinih organizacija kako bi se predložile mjere za jačanje naše borbe protiv transnacionalnog organizovanog kriminala.
3. Jačati pravne okvire koji se koriste u procesuiranju počinitelaca djela transnacionalnog organizovanog kriminala kroz korišćenje ekspertske komisije u cilju predlaganja neophodnih unaprjeđenja.
4. Unaprjeđivati profesionalni razvoj i jačanje institucija u cilju rješavanja izazova 21. vijeka vezano za sprovođenje zakona putem Biroa za operativnu koordinaciju kako bi se identifikovali koraci neophodni za povećavanje saradnje i efikasnosti organa za sprovođenje zakona.
5. Prekinuti veze između transnacionalnog organizovanog kriminala i korupcije.
6. Unaprjeđivati sve elemente vladine borbe protiv TOK putem međuresorske grupe za strateške komunikacije.

Prateći Kratkoročni ciljevi za Dugoročni cilj 1: Formulisanje pristupa uključenosti cijele vlade

Razviti pristup uključenosti cijele vlade u borbi protiv transnacionalnog organizovanog kriminala kroz korišćenje nacionalnih tijela (Savjeta za nacionalnu bezbjednost, Ministarstva unutrašnjih poslova, Biroa za operativnu koordinaciju) kako bi se identifikovala sva unaprjeđenja i mjere koji se mogu preduzeti protiv transnacionalnog organizovanog kriminala.

Prateći Kratkoročni ciljevi i ključne aktivnosti:

- A. Identifikovati strateške zadatke i integrisati ih u Godišnji operativni plan, optimizirajući međuagencijsku koordinaciju u radu protiv transnacionalnog organizovanog kriminala i vezane korupcije.
- B. Sve institucije će inkorporirati zadatke iz Godišnjeg operativnog plana u svoje Godišnje programe.
- C. Biro za operativnu koordinaciju (BOK) pratiće implementaciju Nacionalne CTOC strategije i dostavljati na kvartalnom nivou ažurirane informacije Savjetu za nacionalnu bezbjednost.
- D. BOK će formulirati prioritarnu listu ciljeva vezano za OKG.
- E. BOK će usmjeravati vladine institucije da pojačaju operacije protiv prioritarnih ciljeva i sazivati kvartalne sastanke radi razmatranja napretka.
- F. Biće uspostavljen Operativni koordinacioni centar i institucionalizovaće međuagencijsku saradnju, naročito po pitanju prioritarnih ciljeva koje je identifikovao BOK.

Prateći Kratkoročni ciljevi za Dugoročni cilj 2: Uvrštavanje tački gledišta cjelokupnog društva u borbi protiv TOK-a

Smanjiti i eliminisati uticaj transnacionalnog organizovanog kriminala na crnogorsko društvo kroz uspostavljanje stalne komisije koja se sastoji od predstavnika vlade, civilnog društva i privatnog sektora kako bi se ocijenio uticaj transnacionalnog organizovanog kriminala i identifikovale mjere za jačanje naše borbe protiv organizovanih kriminalnih grupa.

Prateći Kratkoročni ciljevi i ključne aktivnosti:

- A. Stalna komisija za transnacionalni organizovani kriminal će okupiti zvaničnike vlade, privatnog sektora i civilnog društva kako bi se izradile relevantne i blagovremene informacije vezano za transnacionalni organizovani kriminal i OKG koje su uključene u transnacionalni organizovani kriminal.
- B. Stalna komisija će izvještavati BOK o svojim nalazima preporukama kako bi BOK mogao da razmatra i formuliše vladine odgovore i mjere borbe.
- C. Stalna komisija će detektovati i analizirati buduće prijetnje i trendove u transnacionalnom organizovanom kriminalu kao dio svoje analize.
- D. Stalna komisija će identifikovati načine na koje transnacionalni organizovani kriminal ometa legitimne aktivnosti poslovanja i investicije, obavještavajući o tome BOK.

Prateći Kratkoročni ciljevi za Dugoročni cilj 3: Jačanje pravnih okvira

Jačati pravne okvire koji se koriste u istragama i procesuiranju počilaca djela transnacionalnog organizovanog kriminala kroz korišćenje više tužilačke komisije u cilju predlaganja neophodnih unaprjeđenja.

Prateći Kratkoročni ciljevi i ključne aktivnosti:

- A. Formirati stalnu ekspertsku komisiju za ispitivanje pravnih okvira vezano za načine na koje se organizovane kriminalne grupe otkrivaju, istražuju i procesuiraju; uključujući međunarodnu saradnju i razmjenu informacija sa stranim partnerima.
- B. Koristiti ekspertsku komisiju u cilju identifikovanja predloženih izmjena/preporuka u pravnim okvirima.
- C. Koristiti ekspertsku komisiju u cilju ispitivanja procedura izricanja kazni koje se koriste u predmetima koji uključuju organizovani kriminal i predlagati unaprjeđenja.
- D. Uspostaviti radnu grupu pod komisijom radi ispitivanja zakona o oduzimanju imovinske koristi koji se primjenjuju u Crnoj Gori i predložiti unaprjeđenja sa ciljem oduzimanja profita stečenog kriminalom od počilaca i u cilju sprječavanja toga da Crna Gora služi kao utočište za pranje novca.
- E. Koristiti radnu grupu za oduzimanje imovinske koristi u cilju formulisanja procedura na osnovu kojih vlada može da prodaje oduzetu imovinu i koristi te prihode radi unaprjeđenja tehnologija i kapaciteta organa za sprovođenje zakona.

Prateći Kratkoročni ciljevi za Dugoročni cilj 4: Optimizacija kapaciteta

Unaprjeđivati profesionalni razvoj i jačanje institucija u cilju rješavanja izazova 21. vijeka vezano za sprovođenje zakona kroz uspostavljanje plana naloženog od strane Biroa za operativnu koordinaciju kako bi se ojačali kapaciteti u okviru bezbjednosnog sektora u cilju otkrivanja, istrage i procesuiranja počinilaca djela organizovanog kriminala uz optimizaciju saradnje i efikasnosti organa za sprovođenje zakona.

Prateći Kratkoročni ciljevi i ključne aktivnosti:

- A. Obezbijediti istražne tehnologije i operativne instrumente relevantne za istrage kompleksnog organizovanog kriminala, uključujući kriminal uz pomoć sajber tehnologije i enkriptovana sredstva komunikacije.
- B. Sprovoditi obuke vezano za specijalizovane istražne i operativne taktike koje se koriste u borbi protiv transnacionalnog organizovanog kriminala.
- C. Obezbijediti bezbjednosne mjere i podsticajne mjere vezano za platu za službenike i tužioce koji rade u sektorima za organizovani kriminal.
- D. Obezbijediti adekvatne i operativno bezbjedne prostorne uslove za rad policije, tužilaštva, zatvora i drugih tijela uključenih u borbu protiv organizovanog kriminala.
- E. Dovršiti prelazak na bezbjednu elektronsku upravu (bez dokumenata u formi papira) za razmjenu dokumentacije i dokaza na liniji policija-tužilaštvo-sud.
- F. Ojačati kriminalističko-obavještajni i operativni rad protiv OKG.

Prateći Kratkoročni ciljevi za Dugoročni cilj 5: Prekidanje veza između kriminala i korupcije

Prekinuti veze između transnacionalnog organizovanog kriminala i korupcije

Prateći Kratkoročni ciljevi i ključne aktivnosti:

- A. Sinhronizovati Nacionalnu strategiju za borbu protiv transnacionalnog organizovanog kriminala sa tijelima za borbu protiv korupcije, uključujući Nacionalnu komisiju za korupciju, Specijalnog državnog tužioca za korupciju i Agenciju za sprječavanje korupcije.
- B. Koristiti prioritete ciljne istrage organizovanih kriminalnih grupa kako bi se u potpunosti istražile veze sa korumpiranim javnim službenicima i korumpirani procesi, kao što su oni koji se koriste u prevarama u javnim nabavkama.
- C. Obezbijediti pravni okvir za tužioce organizovanog kriminala kako bi se uključili korumpirani službenici koji imaju veze sa organizovanim kriminalom u gonjenju učešća u poduhvatu organizovanih kriminalnih grupa.
- D. Sprovesti procjenu postojećih instrumenata za borbu protiv korupcije u Crnoj Gori i formulisati preporučenu organizacionu strukturu i pravne organe za samostalno istražno tijelo za borbu protiv korupcije.
- E. Ojačati kapacitete internih istraga u cilju identifikovanja korumpiranih službenika koji imaju veze sa organizovanim kriminalnim grupama i dijeliti važne informacije sa specijalizovanim jedinicama/tužiocima za organizovani kriminal putem Operativnog koordinacionog centra.

Prateći Kratkoročni ciljevi za Dugoročni cilj 6:Korišćenje strateških komunikacija za širenje podrške

Unaprjeđivati sve elemente vladine borbe protiv TOK putem međuresorske grupe za strateške komunikacije.

Prateći Kratkoročni ciljevi i ključne aktivnosti:

- A. Informisati, edukovati, i uvrstiti podršku javnosti u vladinu strategiju kako bi se ometale i razbile organizovane kriminalne grupe i smanjio uticaj transnacionalnog organizovanog kriminala na crnogorsko društvo.
- B. Povećati transparentnost u vladinim operacijama i povećati povjerenje javnosti u to da vlada radi na borbi protiv OKG i smanjenju opšteg nivoa kriminaliteta.
- C. Identifikovati i dostaviti Parlamentu zakonodavna unaprjeđenja neophodna kako bi strategija za borbu protiv TOK bila uspješna.
- D. Obezbijediti listu zahtjeva za vanjske partnere i donatore kojom se jasno povezuju resursi neophodni za borbu protiv transnacionalnog organizovanog kriminala i OKG uključenih u TOK.

Implementacija Strategije:

Zaključak: U cilju unaprjeđenja razvoja Crne Gore i jasnog uspostavljanja naše međunarodne reputacije kao napredne privrede, na osnovu temeljnih elemenata vladavine prava, dobrog upravljanja, i jakih institucija- moramo se baviti organizovanom kriminalnom aktivnošću i vezanom korupcijom kao nacionalnim prioritetom. Benefiti po naše društvo će biti mjerljivi. Uspjeh u ovim naporima će se brzo prevesti u bezbjednije i sigurnije društvo i postaviće se ulovi za promovisanje povoljnijeg privrednog okruženja za investitore koji su neophodni za naš nacionalni prosperitet.